

Biblioteka
Littera

Urednici

Darko Tuševljaković

Dragan Babić

**BOJAN
MARJANOVIĆ**

Tama na rubu grada

**Čarobna
knjiga**

“Well everybody’s got a secret, son
Something that they just can’t face
Some folks spend their whole lives trying to keep it
They carry it with them every step that they take
’Til some day they just cut it loose
Cut it loose or let it drag ’em down
Where no one asks any questions
Or looks too long in your face
In the darkness on the edge of town
In the darkness on the edge of town”

Bruce Springsteen

ČETVRTAK

Dobro je ispalo što je Makijeva sahrana u petak. Ne pamtim kada smo nas troje čitav vikend bili u Gavrilovcu, rekao sam i, čim sam shvatio kako zvuči to što sam izgovorio, osmehnuo se kao kreten.

Oleg mi je dobacio začuđen pogled u retrovizoru, a Mila je upalila cigaretu i otvorila prozor kraj suvozačkog mesta. Letnje popodne je bilo zamućeno vrućinom. Auto je zvečao kao što automobili uvek zveče kada se na magistralnom putu pri velikoj brzini otvori prozor. Radio se do pre trenutak jasno čuo, dok je sada cvileo u daljini i jedva se naslućivalo kako pevač i dalje peva da s one strane ulice stanuju djevojčice kojima miriše koža. Sa zadnjeg sedišta video sam tek fragmente Mile. Visoko vezanu punđu, koja izviruje iznad naslona za glavu. Levo rame, sa kog se svalila zelena majica. Prste između kojih treperi zapaljeni duvan.

Povukla je dubok dim i iz nje izleteše kašalj i smeh, sudarajući se zvučno i meko, kao autići u luna-parku. Stvarno uviđavno od Makija, rekla je, nema šta, mora se priznati, cepkala je reči, umro je vodeći računa o tome da bi nama prijalo da vikend provedemo u Gavrilovcu.

Oleg je zurio u linije na asfaltu, a ja sam se i dalje kretenski osmehivao. Hoćeš da te zamenim malo, pitala ga je Mila u pola glasa. Ma samo što nismo stigli, rekao je i odmahnuo glavom. A i dosta ti je što stalno voziš na poslu, odmori se jedan dan, govorio je dok su mu kosa i brada treperile na vazduhu koji je uletao kroz

prozor. Mila je, pre nešto više od godinu dana, shvatila da joj plata koju prima u kol-centru u kom zapadnoevropskim starcima objašnjava kako funkcionišu neke napredne, elektronske kutije za lekove nije dovoljna, pa je počela da, nekoliko sati svakog dana, vozi i uber. Znaš da mi nije teško, ako budeš hteo da se zamenimo, samo kaži, rekla je.

Išli smo i ranije nas troje zajedno na sahrane. Profesor fizičkog u srednjoj školi. Roditelji nekolicine poznanika. Sahrani smo i Milinu mamu. Bile su to različite sahrane. Na nekima smo bili u prvim redovima, a na nekima skroz pozadi. Na nekima smo plakali, a na nekima se crveneli pokušavajući da suzdržimo smeh. Smrt je nerazumljiva i teško je predvideti kako će čovek na nju reagovati.

Ali sada smo išli na Makijevu sahranu i nismo znali kako bi trebalo da se ponašamo. Kako se ide na sahranu nesuđenom diplomiranom inženjeru šumarstva koji se, posle dve turbulentne fakultetske godine, vratio u rodni grad i ostatak svog ne naročito dugog života proveo kao domar u gimnaziji u koju smo nekada zajedno išli?

Opet ću zvučati kao kreten, rekao sam, ali nekako mi je čudno što idem na sahranu nekome koga tako dugo nisam video. Razumete šta hoću da kažem? Idem mu na sahranu, a nisam mislio da ću ga ikad više videti u životu. Mislim, naravno, mogao sam ga tu i tamo sresti, ali nisam računao na to. I da, sahranićemo ga sutra, i naravno da mi je žao, i znam da ćemo se prisetiti i ovoga i onoga, ali u mom životu se ništa neće promeniti jer Maki već dugo, zapravo, nije deo mog života.

Spržena trava je promicala ispred naših očiju.

Imam jednu pomalo neprijatnu vest za tebe, rekao je Oleg, glasom mirnim kao da dopire iz zvučnika i upravo se sprema da nas obavesti o stanju na putevima. Ne vrti se ceo svet oko tebe i tvog života. I, da, zvučiš kao kreten.

Mila nije rekla ništa. Samo je gledala u mobilni telefon, skrolovala i treptala, skrolovala i treptala. Prozor je ponovo bio zatvoren. Klima-uređaj je brujio, na radiju pevačica pevala kako treba zaboraviti evropsko vreme jer tamo noć traje danima, a u autu je, uprkos svemu tome, bila tišina. Gledao sam u sve te usputne livade, kuće, dvorišta. Prepoznavao sam ih, svako od njih, iako je mrak već počinjao da pada. Bili smo na rubu grada. Odavno smo prošli tablu na kojoj je pisalo da ulazimo na teritoriju opštine Gavrilovac.

Ovog vikenda će biti gužva u gradu, prva je progovorila Mila.

Što, pitao sam, gotovo u isto vreme kada je Oleg klimnuo glavom, pokazujući da je sasvim svestan da će ovog vikenda biti gužva u gradu.

Letnji Arandjelovdan, odgovorila je.

A, da, jebote, to je sad, rekao sam. Letnji Arandjelovdan je slava grada Gavrilovca. Svake godine, krajem jula, na gradskom trgu lokalni funkcioneri Srpske stranke Srbije drže govore. Glumci iz gavrilovačkog pozorišta kazuju stihove. Deca u narodnoj nošnji igraju kolo. Zastave Narodne Republike Srbije uzaludno traže vetar. Ponekad je tu i neki gost iz Beograda. Jednom je čak bio i sam Predsednik. Prošle godine, valjda?

Šta mislite, ko dolazi na proslavu, pitala je Mila, i dalje zagledana u telefon.

Predsednik, pitao sam.

Ne, on je bio prošle godine, rekla je.

A i sad je na Samitu evropskih lidera u Čehoslovačkoj, dodao je Oleg. Petnaest puta dnevno se javlja iz Bratislave. Uopšte ne pratiš medije za jednog medijskog radnika, rekao je podjebljivo. Svih tih dana bio je strašno zloban prema meni, ali verovatno sam to i zasluživao.

Ko onda dolazi, pitao sam ignorišući njegovu upadicu.

Marko Zečević, ministar omladine i sporta, rekla je Mila. Kako je izgovorila njegovo ime, Olegove oči su me ugledale iz retrovizora i uzele vazduh da nešto izgovore.

Ipak, nisu stigle.

Škripanje, nestvarno glasno škripanje ih je zaustavilo.

Kakav je to zvuk, progovorio sam prvi.

Ne znam, rekla je Mila. Ili Oleg. Ili oboje. Ili nijedno od njih, ali sam bio sasvim siguran da nisu znali kakav je to zvuk.

Šta se dešava, ljudi, pitao sam. Taj čudni zvuk se i dalje spuštao ka nama. Teško, duboko škripanje čulo se jasno kao da dolazi sa zvučnika postavljenih unutar naših glava.

Stani negde, rekla je Mila.

Gde da stanem ovde, rekao je Oleg, pa ipak skrenuo na neko proširenje i stao. Nije bio jedini, ispred nas se zaustavio još jedan auto. Iz njega su izašla dva policajca u civilu, jedan u braon majici sa kragnicom, drugi sa crnom torbicom preko ramena. Neko je ostao da sedi na zadnjem sedištu, a njih dvojica su samo stajali i gledali u nebo.

Nebo, rekla je Mila.

Šta nebo, rekao je Oleg, dok smo i mi izlazili napolje.

Pogledajte, rekla je Mila.

A tamo, visoko iznad naših glava, spuštalo se nebo. Kao da je Gavrilovac, u koji smo tek ušli, postao ogromna hidraulična presa, a plavo nebo tek dno cilindra koji će nas spljoštiti ako neko na vreme ne pritisne dugme koje zaustavlja mašinu.

Ne sećam se kada se nebo poslednji put spuštalo, kažem.

Ni ja, kaže Mila.

Jeste li sigurni da se spušta, pitao je Oleg, a policajci u civilu su nam se približili za koji korak. Smejali su se. Ma ovo je ništa kako je bilo devedeset osme, rekao je onaj sa kragnicom. Ništa,

nemojte se plašiti, sve je pod kontrolom, rekao nam je onaj sa torbicom oko vrata.

A nas troje smo i dalje gledali u gavrilovački plafon koji je bio sve niži. Ako uskoro ne stane, pomislio sam, stići će do brdâ i kuća na njima, spljeskaće ih kao bube. Drugi automobili se nisu zaustavljali. Tek je u prolazu poneko provirivao kroz prozor, kao da proverava da li prokapljuje kiša, a ne da li se spušta nebo. Zažmurio sam i video slomljeno drveće i razvaljene krovove, ljude zgnječene ispod ruševina i olupine automobila. Ma, kakvi, ništa je ovo kako je onda bilo, čuo sam i dalje glas jednog od policajaca u civilu kako se prepliće sa teškim škripanjem neba.

Neba koje se približavalo, sasvim spremno da nalegne na nas.

Neverovatno je koliko je novina i portala prenelo najobičniju fotografiju sa promocije jedne knjige. Dobro, možda je nepošteno reći da je u pitanju sasvim obična fotografija i sasvim obična promocija. Nije kao da su se svi medijski skupljači klikova, lajkova i šerova pobili da što pre objave fotku sa promocije Muzike tišine, godišnjeg zbornika udruženja haiku pesnika iz Mladenovca. Ne, stvar je ipak malo drugačija.

Prisutni nisu krili dobro raspoloženje: Kuzmanović u društvu ministra Marka Zečevića i novinara Ilije Markova. Tako je pisalo ispod fotografije na jednom od sajtova koji su je preneli. Muškarac u beloj košulji bio je Miloš Kuzmanović, poznati bivši fudbaler Radničkog iz Kragujevca, frankfurtskog Ajntrahta i Zenita iz Sankt Peterburga, kao i dugogodišnji kapiten reprezentacije Narodne Republike Srbije. Nekada je igrao na poziciji zadnjeg veznog, a danas igra na poziciji biznismena orijentisanog na nekretnine i nacionalnu filantropiju. Uloga očiglednog domaćina ove proslave mu je pripala jer je fotografija napravljena na promociji njegove tek objavljene autobiografije. „Predaja nije opcija: Kuzmanova priča”, tako se zvala knjiga. Sa njegove leve strane, u plavom odelu sa značkom u obliku srpske zastave na reveru, nalazio se ministar omladine i sporta Marko Zečević, čovek koji možda ne zna mnogo o samom sportu, ali i čovek koji je sportski gazio kroz režimske strukture, prelazeći munjevito iz nižih u više rangove takmičenja. Prvo se pojavio kao jedno od lica Hodača, pokreta koji je svake subote organizovao Hodanja, najpre po Beogradu, a

onda i po ostalim gradovima Srbije. Svako Hodanje se održavalo zbog već neke zabrinutosti – nekad su Hodači bili zabrinuti zbog obavezne vakcinacije, a nekada zbog bele kuge, nekada zbog srpskih svetinja u Vojvodini, a nekada zbog nestanka ćirilice. Ta ih je silna zabrinutost, naposljetku, dovela do svesrpske, saborne podrške vladajućoj Srpskoj stranci Srbije na izborima, a ta podrška je, potom, Zečevića odvela u Narodnu skupštinu i odatle dalje, na čelo ministarstva.

I, pored njih dvojice, stajao je Ilija Markov. Umereno poznati sportski novinar sa jedne kablovske televizije, pre svega zadužen za komentarisanje fudbalskih utakmica. Malobrojna posvećena publika znala ga je i po dugim blogovima u kojima piše o pank bendu *Cockney Rejects* i njihovom navijanju za Vest Hem junajted, ili o filmu u kojem protiv tima nacističke Nemačke igra tim sačinjen od ratnih zarobljenika koje glume Majkl Kejn, Silvester Stalone i Pele, ili o tome kako je njegov omiljeni bend *Motorhead* sponzorisaio neki dečji fudbalski klub. Znao je Ilija da na sajtu njegove televizije te tekstove objavljuju samo zato što nešto mora stajati i u rubrici Blog, ali je ipak voleo da misli o sebi kao o nekome ko sportsku publiku prosvetljuje, a nesportsku ubeđuje da sport nije tek zabava nepismenih. Trudio se da to radi i kada komentariše utakmice, svejedno da li prenosi derbi između Reala i Barselone koji gleda čitava Srbija ili manje važan susret timova iz donjeg dela tabele bugarske lige. S vremenom je naučio da fudbal često nije ni dobar, ni uzbudljiv, ali da je i najdosadnija utakmica na svetu važna. Svaka fudbalska utakmica isuviše liči na život da bismo je ignorisali.

Naravno, to važi samo ako verujemo da i sam život ne možemo ignorisati i da su odluke koje donosimo u njemu važne. Da neki izbori imaju, a neki nemaju smisla. Da posle nekih možemo ostati ista osoba koja smo do tada bili, a da nas neki menjaju.

Da konačno bude neke koristi od tog tvog piskaranja, rekao mu je direktor kada mu je, u prolazu, saopštio da ga je Kuzmanoviću preporučio kao idealnog *ghost writera* za autobiografiju. Tada je sve to delovalo kao usputna zajebackija. Međutim, Kuzmanović se nekoliko nedelja kasnije zaista javio i dao ponudu koju je Ilija vrlo lako mogao da odbije. Istina, ponuđeni honorar značajno je nadilazio njegovu polugodišnju platu, ali to i dalje nije bila svota koja iz korena menja život. Veliki novac se, uostalom, zarađuje igrajući fudbal, a ne pišući o njemu. Ali iako nikad nije bio Kuzmanov fan, ponudi nije odoleo iz makar tri razloga.

Prvi razlog je tobože racionalan. Ilija i njegova žena su odavno planirali da renoviraju kupatilo, a ni jedno ni drugo ne zarađuju dovoljno da bi se u taj poduhvat upustili bez kreditnih štaka. Smeđe pločice koje, ma kako da se trudiš, nikada ne možeš stvarno očistiti, trebalo je zameniti novim. Umesto blago zardale kade montirati tuš-kabinu. I konačno videti šta da se radi sa tom starom veš-mašinom koja je razvila vlastitu volju i povremeno, naprosto, odbija da radi.

Drugi razlog je tobože profesionalan. Iliju je kopkalo ima li dovoljno veštine, koncentracije i hrabrosti da ispiše nekoliko stotina stranica teksta koje bi trebalo da oblikuju veliku i koherentnu priču. Iako je, naravno, znao da to neće biti lepršava knjiga koja bi Ronaldinjove driblinge poredila sa poezijom ili romantizovala radničko poreklo i autodestruktivnost Pola Gaskojna.

Ali treći razlog je bio jedini zaista važan. Naprosto, ponuda je godila njegovoj sujeti. Ma kako sam Kuzmanović Iliji bio nevažan, pa suštinski i nesimpatičan, ipak je to čovek koji je jednom uhvatio volej i sa dvadeset i pet metara dao gol Nemačkoj nasred Olimpijskog stadiona u Berlinu. A sada je njemu bila potrebna baš Ilijina pomoć. I upravo zato je odlučio da zažmuri

na Kuzmanovićeva visoko podignuta tri prsta posle tog čuvenog gola, kao i na njegov potpis na peticiji hiljadu devetsto i osamnaest javnih ličnosti koje ne odustaju od povratka Vojvodine u sastav Narodne Republike Srbije.

Za koga navijaš, pitao ga je Kuzmanović kada su se upoznali. Za Barselonu, odgovorio je on, a ovaj se namrštio. Veća polovina Srbije navija za Real Madrid, manja polovina za Barselonu, a Ilija je nekako znao da će njih dvojica pripadati različitim polovinama i da će te navijačke razlike biti samo početak razmimoilaženja.

Mesecima je Ilija sedeo sa njim po restoranima, dvorištima i automobilima, snimajući megabajte i megabajte fudbalerovog nemuštog prebiranja po vlastitim sećanjima. Beležio je u svesku svoje utiske i njegove reči, nevoljno ih potcrtavajući kada bi mu Kuzmanović rekao da nešto obavezno mora da uđe u knjigu. Sačekaj, već imamo materijala za čitavo jedno poglavlje samo o tvojoj prvoj poseti Krušedolu, rekao je jednom Ilija. Ne kaže se poseta nego hodočašće, prekinuo ga je ovaj. Dobro, hodočašće. Misliš li da su nam neophodne priče o tvojim prvim hodočašćima i u ostale manastire? Naravno da jesu, odgovorio je samouvereno, onako kako to samo poslodavac može biti. Nije samo Krušedol važan, nego i Grgeteg i Mala Remeta. Kao i Vrdnička Ravanica. Hopovo, Staro i Novo. Beleži, beleži, rekao mu je dok je Ilija žvrljao po svesci. Tvoje je da pišeš, a ne da misliš, rekao je i otpio gutljaj espresa.

U godini pre nego će Kuzmanović preći u ruski Zenit, konačno se završio iscrpljujući trogodišnji rat koji je rezultirao nezavisnom Demokratskom Republikom Vojvodinom, nešto manjom Narodnom Republikom Srbijom i kondominijumom koji se zvanično zove Mačvanski Distrikt, a nezvanično Rudarski pojas, i koji je pod faktičkom upravom međunarodne zajednice. Iako je tokom čitavog rata uredno igrao za Ajntraht i zarađivao nemačke

pare, Kuzmanoviću je bilo važno da se zna kako za njega rat nije gotov. Kako nikada nijedan rat neće biti gotov sve dok srpske zemlje ponovo ne budu pod srpskom trobojkom objedinjene.

Posao je odmicao, i Iliju je od svega već bolelo stomak. Boleo ga je stomak dok je pisao kako je Kuzman jedini od naših fudbalera u Nemačkoj koji je svake godine slavio dedinu slavu, i dok je pisao o njegovom finansiranju pravoslavnih sportskih susreta, a posebno ga je bolelo stomak kada je pisao o tome kako se Kuzmanu noć pred utakmicu Srbija–Nemačka u snu javio monah Maksim i zavetovao ga da na ruci istetovira Krušedol, sa sve crvenom ciglom na krovovima konaka. Kuzman je monahu dao časnu reč da će to uraditi i sutra se probudio osmehnut, prekrstio se kad je zakoračio na teren Olimpijskog stadiona i nekih četrdeset minuta kasnije uhvatio onaj volej i zabio gol pod rašlje Jensu Lemanu.

A bolelo je Iliju stomak i to veče kada je došao na promociju knjige. Bauljao je po hotelskom foajeu, ispijao besplatne viskije jedan za drugim, tupo se smeškao fudbalerima i trenerima od kojih je ponekad uzimao izjave, sve vreme se nekontrolisano znojio. Žena mu nije bila u gradu, te je na promociju došao sam, ali mu je uredno ostavila na vratima ormana odelo i kravatu. Mrzeo je to odelo, mrzeo je tu kravatu, kao što je mrzeo svako odelo i svaku kravatu na ovom svetu, ali ipak ih je, iz nekog razloga, obukao.

Šta je, dođavola, uopšte tražio tamo? Kuzman i on definitivno nisu bili drugari, a na samoj knjizi Ilijin rad nigde nije bio potpisan. Ni sam nije znao da li se zbog toga oseća uvređeno ili mu je laknulo. Uostalom, te večeri je prvi put video odštampanu knjigu koju je mesecima pisao. Na koricama je bila studijska fotografija Kuzmanovića – sa zavrnutim rukavom, tako da publika vidi da je ispunio zavet monaha Maksima – a dok je Ilija prelistavao tih dvesta trideset i osam stranica vlastitog truda, obuzelo ga je

osećanje najbližije onom koje čoveka stigne u sekundi nakon što u WC šolju ispusti prolivastu stolicu. Smušena mešavina osećaja lakoće jer je govno napolju, ali i mučnih slutnji jer, kad proliv krene, obično se ne zaustavlja na jednom odlasku u WC. Može još jedan viski, naravno, zašto da ne, rekao je šankeru koji mu je nemo dodao čašu.

Nije ni čudo što su ga takve misli obuzimale. Čitavog tog dana imao je probleme sa stomakom i jedva je uspeo da se čajevima i probioticima nekako skrpi da uopšte i dođe. Creva su mu zavijala, a on se s nelagodom premeštao s noge na nogu kada je čuo svoje prezime.

Markov!

Kuzmanović ga je pozvao po prezimenu, sličnim tonom kojim se obraćao svom rotvajleru. Dođi ovamo da se slikamo, rekao je, verovatno ni sam ne znajući zašto ga poziva. Kuzman i jeste čovek koji živi tako što iz trenutka u trenutak, bez naročitog promišljanja, radi ono što mu prvo padne na pamet. A kakav je Ilija čovek ni njemu samom nije bilo jasno dok je ulazio u kadar i tek tad primetio da kraj Kuzmana stoji i Marko Zečević, ministar omladine i sporta. Ministar koga je, tek koju nedelju pre toga, u jednom razgovoru sa svojim najboljim prijateljem Olegom nekoliko puta nazvao retardiranim kretenom. Ministar koga će, kasnije te večeri, sresti još jednom, u toaletu. Ilija je izašao iz kabine, a ministar omladine i sporta je stajao kraj pisoara, dobovao mlazom po keramici i pevušio. Da li bi prala naše gaće, maće, pevao je Zečević, maće, naše gaće, a Ilija se, uprkos svim svojim stomaćnim i životnim problemima, jedva suzdržavao da se ne nasmeje. Tap 011, jebote, kada bih mogao ovo da ispričam Olegu, pomislio je. Pogledi su im se nakratko susreli, i Ilija je klimnuo glavom. Ministar je samo skrenuo pogled i nastavio da pevuši. Očito nije imao pojma ko je Ilija, iako su se ranije te

večeri zajedno sa Kuzmanovićem kezili u objektiv fotografkinje koja je rekla ptičica i pritisla dugme, kao oroz pištolja.

Sve ovo znam zato što sam ja bio taj polupijani očajnik koji se kezio na fotografiji.

Da, ja se zovem Ilija Markov, sportski sam novinar, komentator, blogger, pisac iz senke autobiografije Miloša Kuzmanovića i čovek poprilično zgađen ukusom koji su mu vlastiti izbori ostavili u ustima.

Nije mnogo pomoglo ni kada mi je sutradan, dok sam na poslu mamurluk sanirao tabletama aktivnog uglja, Oleg u poruci poslao link na tekst koji je pratila upravo ta fotografija. Poruku je, takođe, pratio i Olegov komentar da su Mila i on ponosni, da sam pravi hrabri novinski reporter koga ništa neće sprečiti da ode na lice mesta i suoči se svakom strahotom, pa i ministrom samim.

Hajde, hajde, izređajte se sad na meni svi, napisao sam.

Mila, na toj našoj grupnoj prepisci, nije napisala ništa. Samo je u uglu, kraj mojih reči, stajao plavi značić koji pokazuje da je videla moju poruku. I taj hladni znak me je podsetio na njene oči kada sam joj rekao da pišem Kuzmanovu knjigu. Sećam se te tihe sekunde koja se vukla kao da čekam sudiju da odsvira kraj utakmice ili lekara da protumači rezultate testiranja. Ma, dobro, posao kao posao, rekla je kad je ta sekunda prošla. Ali nikako ne mogu da zaboravim taj njen pogled i tu dugu sekundu pre nego što je progovorila.

A onda je stigla vest da je Maki umro.

Oleg, Mila i ja smo najbolji prijatelji još od početka srednje škole. Nas dvojica smo imali devojke, ona je imala momke. Imali smo i druge prijateljice i prijatelje, pojedinačne i zajedničke. Maki je bio jedan od tih zajedničkih prijatelja koji nam se, u jednom periodu, sasvim približio, ali i on i svi ostali su ipak ostajali tačke iza spoljašnjih zidova našeg trougla. Isprva je taj trougao bio jednakostranični, ali

kada su, posle desetak godina našeg prijateljskog suživota, Oleg i Mila otkrili da su nešto više od prijatelja i ubrzo nakon toga se i venčali, po prirodi stvari sam postao nešto udaljenija tačka C. Nisam o tome mislio kao o nečemu što me je povredilo. Ali nisam siguran da li zbog toga što nisam bio povređen ili zato što se o nekim stvarima, jednostavno, ne misli.

Nekoliko godina kasnije, i sâm sam se venčao sa Kristinom. Upoznali smo se preko dejting aplikacije. Na jednoj fotografiji Kristina je bila na plaži i širila je ruke u zagrljaj kameri, na drugoj je sedela u restoranu i nazdravljala čašom vina, na trećoj je fotografisala samu sebe ispred velikog ogledala, a na sve tri su njeni zubi svetlucali i grudi bile malo isturene. Gledao sam te fotografije i pomislio kako bi verovatno bilo dobro da pokušam nekoga da upoznam. A ona je izgledala kao fina osoba. Koji sat kasnije, stigla mi je notifikacija. I ona je odlučila da bi bilo dobro da pokuša nekoga da upozna. Na primer, mene.

Već sutradan smo se dogovorili da izađemo na kafu. Napisao sam Mili i Olegu poruku da konačno, posle sto godina, imam dejt. Opa, opa, napisao je Oleg. Šalji sliku odmah, napisala je Mila. Poslao sam im skrinšot njenog profila sa te dejting aplikacije. Izgleda kao fina osoba, napisao je Oleg. A i ima ozbiljne sise, napisala je Mila, pa hitro dodala da se šali, i da je baš srećna zbog mene, i pitala me šta ću da obučem, i zašto ne bih onu zelenu košulju kratkih rukava, i da obavezno javim kako je bilo, a meni je, od svih tih poruka, postalo neprijatno. Imao sam vrlo čudan osećaj u grudima, kao da me nešto peče. Ali, da, obukao sam zelenu košulju, i javio im da je dejt super prošao i da smo Kristina i ja sada, izgleda, zajedno.

Odnos sa Kristinom me je trajno raspolutio. Stvarno mi se dopadala. Jednog dana je samo ušetala u moj život noseći pod rukom čitav jedan novi svet za koji nisam znao da postoji. I,

u tom svetu, jednog novog mene kog takođe nisam poznao, a želeo sam da ga upoznam. Ali s druge strane, želeo sam i da ostanem onaj koji sam oduvek bio. Nisam mogao da pustim da mi iz ruku iskliznu Mila, Oleg, Gavrilovac, iako sam se često osećao kao da su oni mene pustili.

Igrali smo se da smo srećni, odrasli ljudi koji se druže u četvoro. Kristina i ja smo odlazili na večere kod Mile i Olega, ili su oni dolazili kod nas, ili smo negde već išli zajedno, na koncerte i filmove, ponekad samo na kafu ili u šetnju. Uprkos svemu tome, uvek sam se osećao kao da u tome ima nešto duboko neprirodno i da ću, pre ili kasnije, morati da napravim izbor između ta dva života. Mada me je i zbunjivalo i ljutilo i teralo da se osećam krivim to što mi je izgledalo kao da se samo ja osećam tako. Kao da su svi ostali napravili svoje izbore i živeli u miru sa njima, a da sam ja ostao sam, zagledan u sve te nepodnošljive neravnine, ispupčenosti, šavove, pukotine.

Hoćeš li da idemo zajedno na Makijevu sahranu, pitala me je Kristina nazvavši našeg mrtvog prijatelja po imenu isuviše ležerno za nekoga ko pokojnika uopšte nije poznao.

A ti ćeš ići, izletelo mi je.

Pa, da, rekla je, zbunjeno češući slepoočnicu. Mislila sam da bi bilo dobro da idem. Mislim, zbog tebe. Mislim, da ne budeš sam. Mislim, znam da će biti i Oleg i Mila, ali opet sam mislila. Mislim, kako hoćeš, ne moram, naravno, ako misliš da ne treba, govorila je sve dok nije isteklo mojih pet sekundi zaglupljenosti.

Ma, naravno, zašto da ne. Ionako ne pamtim kada smo nas četvoro čitav vikend bili u Gavrilovcu, rekao sam.

Ipak, nismo krenuli zajedno. Sahrana je bila u petak u jedan, a ona nije mogla da uzme slobodan dan, jer je tog jutra morala da se pojavi na sastanku. Krenuo sam sa Olegom i Milom još u četvrtak po podne, a ona će, rekla je, poći čim bude mogla da

izađe sa posla, pa možda i stigne na vreme. Kao da je neka naročito zabavna stvar stići na sahranu tridesettrogodišnjeg gimnazijskog domara, sklonog narkoticima i depresivnim epizodama.

Trebalo je da me Oleg i Mila pokupe oko četiri. Stigao sam nekih pola sata ranije i seo u kafić da ih sačekam. Ispred mene se hladio kapučino. Stavio sam slušalice u uši, ali se nijedna pesma nije primala. *Orgasmatron?* Petnaest sekundi. *Born to Raise Hell?* Jedva dvanaest. *Damage Case?* Ni punih deset. *(We Are) The Roadcrew?* Osam. Svaku pesmu bih prekidao, kao da nisam sposoban da uradim bilo šta drugo osim da palcem pritisnem strelicu za premotavanje. Skip, skip, skip. Ostavio sam slušalice u ranac.

Nisam mogao da slušam muziku. Bila je letnja pauza između sezona, ali poprilično sam bio siguran da ne bih mogao ni da gledam fudbal. Od kada je izašla Kuzmanovićeva knjiga i od kada se pojavila ona jebena fotografija, nisam mogao da radim ništa što bi učinilo da se osećam dobro.

Pio sam kafu i zurio u tri tipa u zelenim uniformama koji su sekli veliku lipu u drvoredu sa suprotne strane ulice, kad osetih nečiju ruku na ramenu. Okrenem se, a tamo stoji neki meni sasvim nepoznat visoki čovek obrijane glave. Njegova široka ramena, kao i mišićave ruke i noge koje vire iz uske majice i kratkog šortsa, očit su dokaz da vodi računa o svom izgledu. Ali kako izgleda, stvarno je teško proceniti. Mogao bi bez problema da prođe i kao vojno lice, i kao gej aktivista, i kao službenik u banci i kao fitnes trener.

Ilija, postoji velika verovatnoća, otprilike od nekih osamdeset i četiri posto, da ćeš za tri dana, u nedelju, umreti, rekao je, pa se okrenuo i otišao. Gledao sam za njim, i njegovom sjajnom, ćelavom glavom kada mi je zazvonio telefon.

Oleg i ja smo tu za minut, budi spreman da uskočiš u auto, rekla mi je Mila.